

เพศวิถีในนวนิยายเรื่องเล่ห์ลับสลับร่าง ของนรินทร์-พรรณวดี

นางสาวภัทรธมาศ ธนันทโชติชัยกุล¹, อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์²

S59123401030@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเพศวิถีและบทบาทของการสลับร่างชาย-หญิงในนวนิยายเรื่อง เล่ห์ลับสลับร่าง ของ นรินทร์-พรรณวดี จากการศึกษาพบว่า นวนิยายสร้างตัวละครที่ตรงตามอุดมคติของสังคม คือ เพศชายมีความเป็นผู้นำ เด็ดเดี่ยว แข็งแรง เพศหญิงมีความรักสวยรักงาม ตัวละครทั้งสองได้ใช้คุณค่าตามอุดมคติของสังคมนี้สร้างความชอบธรรมในการกระทำผิดเรื่องเพศและการประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น การดูถูกดูแคลนผู้อื่น การกดทับทางเพศ การมีทัศนคติทางเพศที่ผิดไป ซึ่งนวนิยายสื่อให้เห็นว่าไม่มีบทลงโทษให้การกระทำที่เต็มไปด้วยความเหลื่อมล้ำทางเพศนี้ นวนิยายจึงได้ใช้การสลับร่างมาเป็นบทลงโทษเพื่อสร้างความเข้าใจและเผยให้เห็นถึงมายาคติของสังคม โดยแสดงให้เห็นผ่านทัศนคติของตัวละครชายหญิง ถึงความเหลื่อมล้ำทางเพศที่สังคมได้ยกย่องคุณค่าในเพศชาย ผู้ชายจึงประสบกับความลำบากเมื่อมาอยู่ในร่างผู้หญิง ในขณะที่นวนิยายแสดงให้เห็นโลกของผู้หญิงที่แตกต่างไปจากโลกของผู้ชาย โดยแสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้ชายไม่ได้น่าสนใจหรือดีกว่าเป็นผู้หญิง ดังที่ตัวละคร เกตราว (เกตราวในร่างรามิล) ยังคงมีพฤติกรรมรักสวยรักงาม ดูแลผิวพรรณตนเองเป็นอย่างดี และยังคงให้คำแนะนำผู้หญิงเกี่ยวกับการแต่งหน้าหรือการเลือกชุดที่เข้ากันเพื่อสวมใส่ แม้ว่า เกตราว จะอยู่ในร่างผู้ชายก็ยังคงแสดงพฤติกรรมของผู้หญิง อีกทั้งตัวละคร เกตราว ยังไม่ได้แสดงความรู้สึกภาคภูมิใจหรือคิดว่าการใช้ชีวิตที่ไม่ยุ่งยากและมีอิสระของผู้ชายจะมีประโยชน์หรือเป็นสุขกว่าการเป็นผู้หญิงแต่อย่างใด นวนิยายยังเสนอให้เห็นความเป็นเพศที่สังคมได้สร้างขึ้น ว่าแท้จริงแล้วคือการสวมบทบาทหรือการเลียนแบบบุคลิกของเพศตรงข้ามผ่านตัวละครเพศที่สาม ทั้งยังสร้างความเข้าใจในเรื่องเพศให้แก่สังคม แม้ว่านวนิยายจะนำเสนอให้เห็นมายาคติทางเพศของสังคม แต่ยังคงตอกย้ำอุดมการณ์เดิมของสังคมถึงคุณค่าทางเพศตามธรรมชาติและการกลับไปสู่สถาบันครอบครัวกับรูปแบบความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศเหมือนเดิม

คำสำคัญ : เล่ห์ลับสลับร่าง, สลับร่าง, เพศวิถี

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

มนุษย์ เมื่อเกิดมาก็ถูกกำหนดเพศตามหลักชีววิทยาว่าเป็นชายหรือหญิงตาม เพศสรีระ (Sex) แต่เมื่อเติบโตขึ้น สังคมก็กำหนดบทบาทตามเพศสรีระว่า เพศหญิงต้องประพฤติตนอย่างไร เพศชายต้องปฏิบัติตนเช่นไร เรียกว่า เพศภาวะ (Gender) ซึ่งคนในสังคมก็ยอมรับและปฏิบัติตามอย่างไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ จนเป็นวัฒนธรรมแห่งความเหลื่อมล้ำทางเพศสืบต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น กระทั่งยุคที่สังคมของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อผู้หญิงได้มีโอกาสทำสิ่งต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกับผู้ชายและพบว่าตนไม่ได้ด้อยไปกว่าเพศตรงข้ามเลย จึงก่อให้เกิดการตั้งคำถามถึงวัฒนธรรมความเหลื่อมล้ำทางเพศของสังคมที่ผิดปกติว่าความแตกต่างทางสรีระนี้เป็นสิ่งที่สามารถกำหนดว่าใครดีใครด้อยได้จริงหรือ การตั้งคำถามเหล่านี้สร้างความตระหนักจนนำไปสู่การเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศจากกลุ่มผู้หญิง ก่อให้เกิดการศึกษาและแนวคิดมากมายเพื่ออธิบายถึงความเป็นรองของผู้หญิงในด้านต่าง ๆ ซึ่งการเรียกร้องสิทธินี้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคม กล่าวคือ ผู้หญิงมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น มีอิสระในการปกครองตนเองและการประกอบอาชีพหรือร่วมกิจกรรมทางสังคม มีโอกาสและพื้นที่ในการแสดงออกได้อย่างเท่าเทียมกับผู้ชายในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคล้ายกับว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศได้ยุติลงแล้ว หากแต่จากการสังเกตนั้น ถ้าปัญหาเรื่องเพศได้หมดไปแล้วจริง ๆ เหตุใดจึงยังคงมีการนำเสนอประเด็นความเหลื่อมล้ำทางเพศปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ เช่น รายการข่าว หนังสือพิมพ์ ละครโทรทัศน์ งานเขียนต่าง ๆ เป็นต้น หรือแม้แต่ในชีวิตประจำวันก็ตามที่ผู้หญิงคล้ายว่าจะมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชาย หากแต่ก็ยังพบความคิดที่ว่า โลกภายนอกอันตรายเกินไปสำหรับผู้หญิง หรือว่าแท้จริงแล้ว ความไม่เท่าเทียมกันยังคงดำรงอยู่โดยแฝงตัวภายใต้ความอิสระในการใช้ชีวิต การสื่อประเด็นปัญหาเรื่องเพศต่อสังคมผ่านสื่อต่าง ๆ นั้นมักถูกเพิกเฉยเพราะถูกมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ หากแต่มีสื่อหนึ่งที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในการนำเสนอแง่คิดรวมทั้งปัญหาสังคมต่าง ๆ ซึ่งสามารถเข้าถึงคนได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับนั้นคือ ละคร และ นวนิยาย เพราะสื่อทั้งสองประเภทนี้เป็นสื่อบันเทิง สร้างความจรรโลงใจ ได้รับความนิยมทุกยุคสมัย ซึ่งผู้ประพันธ์ใช้เป็นช่องทางสื่อสารให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นผ่านเนื้อเรื่องที่ติดตาม ทำให้ผู้ชม ผู้อ่านไม่รู้สึกก้าวกำลังถูกสอนอยู่ โดยในการสื่อสารประเด็นเรื่องเพศ การนำเสนอรูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยมคือ การสลักร่าง หนึ่งในนวนิยายสลักร่างที่เป็นที่นิยมของผู้อ่านและผู้ชมที่สุดคือเรื่อง เล่ห์ลับสลักร่าง ของ นรอินทร์-พรณวดี ที่มีการนำเสนอประเด็นทางเพศที่หลากหลาย เช่น ความแตกต่างทางสรีระ ความหลากหลายทางเพศ มายาคติทางเพศและการประกอบสร้างของสังคม ความเป็นชาย-ความเป็นหญิง ซึ่งน่าสนใจว่านวนิยายจะสามารถสร้างความเข้าใจแก่สังคมอันนำไปสู่การสลายอคติทางเพศและปรับเปลี่ยนมุมมองต่อเพศตรงข้ามได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพศวิถีและบทบาทของการสลับร่างในนวนิยายเรื่อง เล่ห์ลับสลับร่าง ของ นรอินทร์-พรรณวดี

ขอบเขตงานวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากวรรณกรรมเรื่อง เล่ห์ลับสลับร่าง ของ นรอินทร์-พรรณวดี ตีพิมพ์ปี 2545

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง เพศวิถีในนวนิยายเรื่องเล่ห์ลับสลับร่างของนรอินทร์-พรรณวดี นั้น ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดเรื่อง เพศวิถี เป็นหลัก โดยจากการศึกษารวบรวมข้อมูลพบว่า แนวคิดเรื่องเพศ มีหลากหลายมุมมองมิติหากแต่มีความเชื่อมโยงกัน ดังนี้ พฤติกรรม (Behaviors) หรือ การปฏิบัติทางเพศ การแสดงบทบาททางเพศ หรือ เพศสภาพ (Gender) ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับ เพศสรีระ (Sex) ตามธรรมชาติ แต่เรื่องเพศไม่สามารถตัดสินได้จากลักษณะทางชีววิทยาเพียงอย่างเดียว อีกมิติหนึ่งในการศึกษาเรื่องเพศคือ มิติเชิงนามธรรม ที่เป็นเรื่องราวของความคิดและจิตใจ อีกทั้งแนวคิดเรื่องเพศนี้ยังถูกเชื่อมโยงเข้ากับ มิติทางวัฒนธรรม เพราะธรรมชาติทางเพศของมนุษย์ไม่ได้ถูกปลดปล่อยอย่างอิสระแต่ถูกควบคุมจากสถาบันทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติและให้คุณค่าทางเพศตามค่านิยมเหล่านี้

กฤตยา อาชวนิจกุล ได้ให้ความหมายของ เพศวิถี ไว้ว่า คือวิถีทางเพศที่ถูกหลอมสร้างจากบรรทัดฐาน ค่านิยมและระบบวิธีคิด การแสดงออกทางเพศ ความคิดเกี่ยวกับคู่รัก คู่ชีวิตในอุดมคติและกามกิจเป็นระบบความคิดและพฤติกรรมที่มีความหมายทางสังคมซึ่งสัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่สร้างความหมายให้แก่เรื่องเพศในหลากหลายแง่มุม³

³ กฤตยา อาชวนิจกุล, เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย , 2554

ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ ได้ให้รายละเอียดถึงแง่มุมของ เพศวิถี ว่ามี 6 มิติ ⁴ ดังนี้

1. **มิติของความปรารถนา การประพุดิ ปฏิบัติ และอัตลักษณ์ (Erotic desires, Practices and Identity)** คือการนิยามตนเองเชื่อมโยงกับเพศภาวะและการที่คนอื่นนิยามเราด้วย
2. **มิติการนำเสนอร่างกาย (Appearances and display)** คือการนำเสนอความเป็นเพศนั้น ๆ ของตนเอง
3. **มิติของพฤติกรรมและกิริยามารยาท (Behaviors and manners)** คือพฤติกรรมและกิริยาที่เกี่ยวข้องกับตัวตนทางเพศ การตีความการกระทำในบริบทต่าง ๆ และความรู้สึกส่วนตัว
4. **มิติของการดึงดูดทางเพศ (Attraction)** คือการที่สังคมสร้างกฎกติกาของความรักให้รักเฉพาะคนต่างเพศเท่านั้น แต่คนที่รักร่วมเพศก็ไม่ได้หลุดจากกรอบของการรักต่างเพศ เพราะทุก ๆ คนจะรักกับคนที่มีเพศภาวะเดียวกันกับเราเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่มีใครที่หลุดจากกรอบนี้ ซึ่งผู้ที่จะหลุดจากกรอบนี้คือผู้ที่สามารถสนใจหรือดึงดูดคนได้ทุกเพศทุกวัย นอกจากนี้ความรักยังขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ ชนชั้น และอื่น ๆ อีกด้วย
5. **มิติของความสัมพันธ์ (Relationship)** คือการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและวัฒนธรรม บางสังคมไม่มีกติกาของการจบความสัมพันธ์
6. **มิติของเพศสัมพันธ์ (Having sex)** เพศวิถีมีการนิยามว่าอะไรคือการร่วมเพศ ทำอย่างไรจึงเรียกว่าการร่วมเพศ และการร่วมเพศที่ถูกต้องหรือผิดปกตินั้นเป็นอย่างไร

โดย ปัจจัยที่มีผลกับการสร้าง เพศวิถี ⁵ ได้แก่

ครอบครัว (Family) เด็กจะเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของแต่ละเพศ ความรัก การแสดงความรัก ความเข้าใจผู้อื่นจากครอบครัว

เพื่อน (Friend) การที่จะมีวิถีทางเพศดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับสังคมเพื่อนว่าเป็นแบบใดเพราะเด็กเรียนรู้เรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งแตกต่างกันตามประสบการณ์และอายุ

⁴ ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, *การสัมมนาเรื่องเพศวิถีและการปรับใช้ในงานส่งเสริมสุขภาพทางเพศ* จัดโดยองค์การแพธ UNAIDS และกรมควบคุมโรค เมื่อวันที่ 5-9 พฤศจิกายน 2550.

⁵ Richard Blomma and Lean Levitan, (2005), *Health sexuality*, Australia : Thomson Learning.

วัฒนธรรม (Culture) ทุกวัฒนธรรมมีกฎระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมทางเพศหรือการแสดงออกทางเพศของคนในสังคม คนที่มาจากต่างที่กัน มีสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน จึงทำให้ค่านิยมและการกระทำที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า **เพศวิถี (Sexuality)** คือวิถีทางเพศ การแสดงออกทางเพศ ระบบความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับความปรารถนาและความพึงพอใจทางเพศ โดยมีบรรทัดฐาน ค่านิยมและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างเพศวิถี

แนวคิดปิตาธิปไตย

แนวคิดปิตาธิปไตยอธิบายการศึกษา *ความเป็นชาย* ไว้ว่า สมมติฐานเดิมเชื่อว่าผู้ชาย-เพศชาย-ความเป็นชาย คือสิ่งเดียวกันโดยดำรงอยู่ในเอกลักษณ์ทางเพศ จึงทำให้ความเข้าใจเรื่องความเป็นชายวนเวียนอยู่กับบทบาททางสังคมของผู้ชาย คือการเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นสามี เป็นพ่อ เป็นผู้ที่กำลังหาญและเข้มแข็งอดทน ซึ่งตรงข้ามกับบทบาทผู้หญิงอย่างสิ้นเชิง นำไปสู่การสร้างมายาคติต่าง ๆ เกี่ยวกับเพศชาย อันส่งผลให้การศึกษาความเป็นชายมุ่งที่จะตอบโจทย์ความไม่เท่าเทียมทางเพศและอำนาจที่ผู้ชายใช้ควบคุมสังคมจนได้บดบังความเข้าใจเรื่องความเป็นชายในมิติอื่น ๆ และมองข้ามคุณลักษณะเฉพาะที่เพศชายสามารถแสดงออกได้มากกว่าความเข้มแข็งอดทน เช่น ผู้ชายที่มีนิสัยเรียบร้อยอ่อนโยน ซึ่งการมองข้ามความซับซ้อนนี้มาจากอคติที่เชื่อว่า ผู้ชายต้องไม่อ่อนแอหรืออ่อนหวานเหมือนผู้หญิง กระทั่งมีอิทธิพลทำให้การศึกษาความเป็นชายนั้นวนเวียนอยู่กับเรื่องเพศชัดตรงข้ามและการแบ่งแยกความเป็นชายออกจากความเป็นหญิงอย่างสิ้นเชิง และภายใต้มายาคติของความเป็นชาย คือการสร้างบรรทัดฐานแบบ *รักต่างเพศ (Heteronormativity)* กล่าวคือ ผู้ชายเป็นศูนย์กลางของการสร้างความสัมพันธ์ทางเพศที่ต้องตอบสนองต่อการสร้างครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว และจากการศึกษาทบทวนความเป็นชายพบว่า ความเป็นชายไม่ใช่เครื่องยืนยันถึงอำนาจแบบปิตาธิปไตยหรือการกดขี่เพศหญิง แต่ความเป็นชายถูกใช้เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะหนึ่ง ที่มากกว่าการกดขี่ผู้หญิง หรือใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ชาย ภาพแทนเกี่ยวกับผู้ชายในแบบเก่า ๆ ที่ชอบใช้อำนาจข่มเหงผู้หญิง จึงเป็นเพียงจินตนาการของนักคิดแนวสตรีนิยมที่รับวาทกรรมทางเพศแบบชีววิทยามาตัดสินความไม่เท่าเทียมทางเพศแบบผิวเผินเท่านั้น

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องเพศวิถีและบทบาทของการสลับร่างในนวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** ของ **นรอินทร์-พรรณวดี** มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษาและทำการคัดเลือกนวนิยายสลับร่างชาย-หญิง
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** ของ **นรอินทร์-พรรณวดี**

ผู้วิจัยเลือกศึกษาประเด็นเพศวิถีในนวนิยายสลับร่างเรื่องนี้ เพราะ เป็นนวนิยายสลับร่างชายหญิงที่มีการนำเสนอถึงความแตกต่างระหว่างเพศชาย-หญิง และความหลากหลายทางเพศได้อย่างชัดเจนมาก รวมถึงการนำเสนอเรื่องบทบาทของแต่ละเพศที่สังคมได้ก่อร่างสร้างขึ้น และมีการแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่แตกต่างกันของตัวละครเพศต่าง ๆ รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการมีอคติทางเพศของสังคมไปพร้อม ๆ กับการสร้างความเข้าใจถึงเพศวิถีที่หลากหลายอันนำมาซึ่งการสลายอคติทางเพศของสังคมในที่สุด อีกทั้งนวนิยายเรื่องนี้ได้รับความนิยมจากผู้ชมผู้อ่านเป็นอย่างมากทำให้เรื่องนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สามารถสื่อแนวคิดได้อย่างทั่วถึงกับผู้ชม ผู้อ่านได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ

3. ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเพศ แนวคิดปิตาธิปไตย ทฤษฎีสตรีนิยม และ มายาคติ เพื่อนำมาเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวถึงข้างต้น
5. สรุปและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์
6. อภิปรายและนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

นวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** ของ **นรอินทร์ - พรรณวดี** มีการนำเสนอเรื่องเพศเพื่อเปิดเผยมายาคติของสังคมผ่านการสลับร่าง ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการตอกย้ำอุดมคติความเป็นชาย-หญิงที่สังคมสร้างและให้คุณค่าไปในตัวด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสลับร่าง : รูปแบบและจุดมุ่งหมาย

นวนิยายได้สร้างตัวละครที่จะสลับร่างกันให้มีบุคลิกตรงตามอุดมคติของสังคมทุกประการ กล่าวคือ สังคมให้คุณค่ากับบุคลิกภายนอกและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานนั้นคือบุคคลที่ควรได้รับการยอมรับและเคารพยกย่องจากสังคม ดังนี้

รวมล ผู้กองมือเหล็ก นายตำรวจหนุ่มชื่อดังของหน่วยอินทรีเหินฟ้า ผู้มีความภาคภูมิใจในความเก่งกาจสมชายชาตรี เชื่อมโยงกับบทบาททางเพศของผู้ชายที่มีหน้าที่ปกป้อง ดูแล มีความกล้าหาญ อดทนและมีความเป็นผู้นำ

เกตรา ดาราสาวชื่อดังแห่งฟ้าเมืองไทย ฉายา ‘ไข่มุกแห่งเอเชีย’ ผู้มีความภาคภูมิใจในความงามของตน เชื่อมโยงกับบทบาททางเพศของผู้หญิงและการให้คุณค่าของความงาม

คุณลักษณะดังกล่าวคือเหตุที่ทำให้ตัวละครมีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเองมากเกินไปอันมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอำนาจของความเป็นชายของ รวมล ที่ยิ่งถูกขับเน้นออกมาเมื่ออยู่ภายใต้ระบอบสังคมแบบปิตาธิปไตย รวมล ได้ใช้อำนาจและข้อได้เปรียบจากทัศนคติของสังคมนี้ในการเอาเปรียบผู้หญิงโดยคิดว่าเป็นเรื่องปกติที่สังคมให้การยอมรับ และผู้ชายไม่ใช่ฝ่ายเสียหาย ในขณะที่ เกตราก็ใช้อำนาจความสวยและความอ่อนหวานในการควบคุมผู้อื่นให้อยู่ภายใต้อำนาจของตน บางครั้งก็มีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมในทำนองกดขี่ถูกผู้อื่นว่าต่ำต้อยด้อยค่ากว่า เธอเท่านั้นที่สมควรได้รับการดูแลเอาใจ ลักษณะสุดโต่งของทั้งสองตัวละครทำให้ตัวละครมีทัศนคติที่ผิดและแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่ผิดในเรื่องเพศ นวนิยายเรื่อง เล่ห์ลับสลับร่าง จึงได้ใช้แนวคิด การสลับร่างสลับวิญญาณ ที่เป็นดั่งบทลงโทษในเรื่องเพศเพื่อให้ตัวละครได้เรียนรู้และทำความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างเพศและได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมในชีวิตประจำวันของตน โดยนวนิยายได้ใช้การสลับร่างและสะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ผ่านทัศนคติของตัวละครเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่ผู้อ่านในเรื่องเพศที่มักถูกมองข้ามว่าเป็นเรื่องธรรมดา ทั้ง ๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญอันก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาย-หญิง และไม่มีกฎหมายใดที่จะสามารถเอาผิดกับการกระทำที่ไม่เท่าเทียมเนื่องด้วยอคติของสังคมนี้ได้เลย

2. การเผยมายาคติของสังคมผ่านการสลับร่าง

นวนิยายสร้างตัวละครและใช้แนวคิดการสลับร่างซึ่งละเมิดข้อจำกัดทางเพศที่สังคมได้สร้างไว้ให้แต่ละเพศว่าควรประพฤติปฏิบัติตนไปในแนวทางเช่นไร ซึ่งแนวทางการปฏิบัตินี้ก็เชื่อมโยงกับเพศสรีระตามธรรมชาติ แต่ในการสลับร่างทำให้ตัวละครข้ามผ่านประสบการณ์เดิมของตน ได้ใช้ชีวิตเป็นเพศตรงข้าม ได้เรียนรู้

ความรู้สึกและความแตกต่างของการเป็นเพศตรงข้ามอย่างที่ไม่เคยรู้มาก่อน เช่น การมีประจำเดือน การตั้งครรภ์ การคลอดบุตร เป็นต้น หรือแม้แต่การแสดงให้เห็นข้อจำกัดทางสรีระ ดังตัวอย่างจากนวนิยาย

... “ยังจะมาถาม ก็คุณอยู่ในร่างของผู้หญิง คือร่างฉัน จะไม่อ่อนแอได้อย่างไร”

...

“เฮ้อ...ก็แปลกนะ คุณสู้พวกมันไม่ได้ แต่ฉันกลับแข็งแรงทั้งต่อทั้งเตะไม่รู้ไปเอาเรี่ยวแรงมาจากไหน”...⁶

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่ *เกตราในร่างรามิล* กล่าวถึงสาเหตุที่ รามิล อ่อนแอก็เพราะอยู่ในร่างของผู้หญิง ในขณะที่เธอมีเรี่ยวแรงมากมายก็เพราะอยู่ในร่างของผู้ชาย การแสดงให้เห็นข้อจำกัดทางสรีระของผู้หญิงที่แตกต่างจากสรีระของผู้ชายเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีความสำคัญมากต่อความไม่เท่าเทียมกันทางเพศและการสร้างบทบาทให้กับหญิง-ชาย เนื่องจากผู้หญิงในอดีตนั้นถูกจำกัดบทบาทให้เป็น แม่ศรีเรือน หรือ ช่างท้าวหลัง และการเป็น ภรรยา ซึ่งสังคมเห็นว่าเหมาะสมกับเพศหญิงเพราะสรีระทางร่างกายของเพศหญิงนั้นบอบบาง ไม่ทะมัดทะแมงเหมือนสรีระชายอันเหมาะสมที่จะทำงานนอกบ้าน บทบาทในการทำงานนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างค่านิยมให้สังคมมองว่าเพศชายมีความสำคัญกว่าเพศหญิง เพราะเพศชายเป็นแรงงานหลักในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ

2.1 การนำเสนอความเป็นคนผิดเพศ

นวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลับร่าง* ได้ใช้แนวคิดการสลับร่างสลับเพศในการดำเนินเรื่อง และจากมุมมองภายนอก ทั้งคู่คือ *คนผิดเพศ* ผ่านสายตาของสังคม *ผู้ชาย(เกตราในร่างรามิล)* มีบุคลิกของผู้หญิงเรียกว่า *กะเทย* *ผู้หญิง(รามิลในร่างเกตรา)* ก็มีบุคลิกของผู้ชายเรียกว่า *ทอม* การที่สังคมตัดสินทั้งสองคนว่าเป็นคนผิดเพศนั้น ได้แสดงให้เห็น *อคติทางเพศ* ของสังคม สังคมได้สร้าง *ความเป็นชาย ความเป็นหญิง* โดยเชื่อมโยงเข้ากับเพศสรีระตามธรรมชาติ ทั้งยังสร้างความหมายและให้คุณค่าทางเพศผ่านสรีระและบุคลิกภาพ ก่อให้เกิดความคิดแบบซ้ำตรงข้าม เช่น เพศชายต้องเข้มแข็ง กล้าหาญ อดทน เพศหญิงต้องเรียบร้อย อ่อนโยน อ่อนหวาน การตัดสินบุคคลจากบุคลิกหรือพฤติกรรมของสังคมนั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึง *ความบกพร่องของสังคม* ที่เลือกมองข้ามความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลไป แต่ใช้บุคลิกตัดสินบุคคลแต่ละเพศไปอย่างสำเร็จรูปว่าผู้ชายต้องเป็นอย่างนี้ ผู้หญิงต้องเป็นแบบนี้ กระทั่งกลายเป็นบรรทัดฐานทางเพศและหากมีใครที่ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐาน สังคมก็จะมองว่าผิดแผก ผิดธรรมชาติ และไม่ยอมรับ ซึ่งอาจมองว่าความผิด

⁶ นรอินทร์, พรณวดี. *เล่ห์ลับสลับร่าง*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอ็น, 2545.

บรรทัดฐานนี้เป็นสิ่งที่ละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคม หากแต่ความเป็นจริงแล้ว ความผิดแผกนี้ก็คือ *การสวมบทบาท* ของสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่ง *บทบาท* นั้นเพียงไม่สอดคล้องกับเพศสรีระที่สังคมได้วางไว้ตั้งแต่แรก และหากการแสดงออกทางเพศตามบรรทัดฐานสังคมเป็น *การสวมบทบาท* ก็อาจกล่าวได้ว่า *การสลับร่าง* ถือเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่มีนัยยะเกี่ยวกับ *เพศที่สาม* และ *การสวมบทบาทของสังคม* เมื่อการแสดงออกทางบุคลิกภาพไม่สอดคล้องกับเพศสรีระ เพศที่สามมี *พฤติกรรมเลียนแบบทางเพศ* จากเพศต้นแบบคือผู้ชาย และผู้หญิงจากสิ่งที่คาดว่าผู้ชายหรือผู้หญิงควรจะเป็น สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นมายาคติของผู้ชายและผู้หญิงในอุดมคติของสังคมและสะท้อนให้เห็นการตกอยู่ภายใต้อำนาจของสังคมผ่านพฤติกรรมเลียนแบบจากเพศที่สาม ดังนั้น การแสดงบุคลิกของเพศที่สามคือการสวมบทบาทของเพศตรงข้ามเพื่อแสดงออกถึงเพศสภาพภายในของตน ดังที่ *กะเทยคือเพศสภาพหญิงในร่างชาย* *ทอมคือเพศสภาพชายในร่างหญิง* เหมือนกับการสลับร่างที่เพศสภาพภายในไม่สอดคล้องกับเพศสรีระภายนอก ดังที่ตัวละคร *รามิล(เกตราในร่างรามิล)* ก็แสดงออกตามเพศสภาพภายในไม่สอดคล้องกับเพศสรีระภายนอก ดังที่ตัวละคร *รามิล(เกตราในร่างรามิล)* ก็แสดงออกตามเพศสภาพภายในของตนเอง *เกตรา(รามิลในร่างเกตรา)* ก็แสดงออกตามเพศสภาพชายของตนเอง จะเห็นได้ว่าตัวละครแสดงออกตามตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ในขณะที่มุมมองภายนอกมองว่าทั้งคู่เป็นคนผิดเพศเพราะประพฤติตนไม่ตรงตามบทบาททางเพศที่สังคมคาดหวังไว้

2.2 การนำเสนอความเป็นเพศผ่านการสลับร่าง

นวนิยายไม่ได้เน้นให้เห็นถึงความดีเด่นกว่าในเพศใดเพศหนึ่ง แต่แสดงทัศนะให้เห็นว่า แต่ละเพศมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงซึ่งไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบหรือตัดสินว่าเพศใดดีเด่นกว่าได้ ทั้งยังสะท้อนทัศนะผ่านตัวละครเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้อ่าน โดยนวนิยายได้นำเสนอให้เห็นถึงความแตกต่างทางเพศผ่านการสลับร่าง ดังนี้

2.2.1 ความรู้สึกถูกลดทอนคุณค่าความเป็นชาย หรือ ความอภัยในการเป็น

ผู้หญิง

เนื่องจากสังคมได้สร้างทัศนะแบบซ้ำตรงข้ามที่มีการยกย่องเพศชายและกดทับเพศหญิง สังคมให้ค่าผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชาย เมื่อผู้ชายต้องกลายมาเป็นผู้หญิงที่ด้อยค่ากว่าจึงรู้สึกถูกลดทอนคุณค่า เป็นเพศที่ไม่น่าพึงประสงค์ ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

“ไม่ผิดหรอก แต่เข้าใจไหม นี่ร่างกายของผม **ผู้กองรามิล ผู้กองมือเหล็ก** แต่กลับมาร้องให้เหมือนผู้หญิง
มันน่าเกลียด เข้าใจรึเปล่า”⁷

นวนิยายใช้บทลงโทษเพื่อให้ตัวละครได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศอันนำมาซึ่งความเข้าใจใน
ความแตกต่างซึ่งกันและกัน

บทลงโทษประการแรกคือ **ความแตกต่างทางสรีระ** กล่าวคือ เพศหญิงกับเพศชายนั้นมีความ
แตกต่างทางสรีระตามธรรมชาติเป็นพื้นฐาน โดยผู้หญิงจะมีความซับซ้อนทางสรีระมากกว่าผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็น
การมีประจำเดือน การตั้งครรภ์ การคลอดบุตร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่ผู้ชายจะไม่มีวันได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึก
ของการเป็นผู้หญิงหากไม่ได้มาเป็นผู้หญิงเสียเอง

บทลงโทษประการที่สองคือ **การเป็นเพศวัตถุ** ความได้เปรียบในการแสดงออกทางเพศของผู้ชายได้
สร้างมุมมองด้านลบให้กับผู้หญิง โดยลดคุณค่าของผู้หญิงลงเป็นเพียง **เพศวัตถุ** ดังตัวอย่างจาก
นวนิยาย

...เกตรากำลัง**เต็นย้วยวน** ทำท่าปลดสายเสื้อราตรีเหมือนจะเปลื้องเสื้อผ้า

...เกตราเสียท่าถูกขกเข้าที่ท้องตึงลงไปกับบนเตียง เฮียตงหัวเราะว่า**เตรียมเผด็จสาว**เต็มที...

ตัวอย่างจากตอนที่ **รามิล**ในร่าง**เกตรา** ใช้เรือนร่างของผู้หญิงย้วยวนผู้ต้องสงสัยเพื่อสืบคดี แสดงให้
เห็นถึงอคติของสังคมที่มองว่า **ผู้หญิงเป็นเพศวัตถุ** มีหน้าที่และประโยชน์เพียงเพื่อสนองกามารมณ์ของผู้ชาย
แต่รามิลก็ได้ใช้ประโยชน์จากข้อบกพร่องของสังคมนี้ในการสืบคดี โดยตัดสินใจตามทศนะของผู้ชายว่าผู้หญิงด้อย
กว่าผู้ชายในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นผู้หญิงจึงไม่สามารถทำอันตรายใด ๆ หรือสู้ตอบโต้ผู้ชายได้อันถือเป็นข้อด้อยที่
นำมาใช้ประโยชน์เพื่อให้เหยื่อตายใจเพราะคิดว่าผู้หญิงไม่มีพิษสงเท่าผู้ชาย

2.2.2 ผู้หญิงกับความภาคภูมิใจในโลกที่แตกต่าง

นวนิยายได้สะท้อนศักยภาพของผู้หญิงผ่านตัวละคร **เกตรา** โดยแสดงให้เห็นว่า ศักยภาพเป็นคุณละ
ส่วนกับเพศ สังคมไม่สามารถใช้เรื่องเพศมาตัดสินว่าเพศใดเหมาะสมกับงานแบบใดมากกว่ากัน แต่ถึงแม้ผู้หญิง
จะแสดงให้เห็นว่าตนเองก็มีศักยภาพไม่ด้อยไปกว่าผู้ชาย สามารถทำในสิ่งที่ผู้ชายทำได้ ก็ไม่ได้แปลว่าผู้หญิง
ต้องการจะเป็นแบบผู้ชาย **เกตรา** ได้แสดงให้เห็นถึงโลกของการเป็นผู้หญิงว่า ผู้หญิงก็มีโลกอีกใบที่แตกต่าง
จากของผู้ชายเช่นกัน ในการสลับร่าง ขณะที่ผู้ชายแสดงให้เห็นถึงอคติทางเพศที่สังคมได้มอบให้ผู้หญิง แต่ใน

⁷ นรอนิทร์, พรณวดี. เล่ห์ลับสลับร่าง. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอ็น, 2545

ส่วนของ *เกตราว* ที่ต้องมาติดอยู่ในร่างผู้ชายนั้นไม่ได้แสดงให้เห็นถึงข้อเสียเปรียบใด ๆ ในเพศชายเลย หากเป็นด้านสรีระก็สามารถเข้าใจได้ว่าเพศชายไม่ได้มีความซับซ้อนทางร่างกายเทียบเท่าผู้หญิง นอกจากความรู้สึกตามสัญชาตญาณของผู้ชายว่ามีหน้าที่ต้องคอยปกป้อง ดูแลผู้อื่น นอกจากนั้น *เกตราว* ก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการเป็นผู้ชายจะนำภาคภูมิใจกว่าการเป็นผู้หญิงตรงไหน ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

*...รามิลใส่ชุดนอนกรุยกราย โทกสีระสูง กำลังละเลงโคลนบนใบหน้า ที่เตียงนอนมีครีมบำรุงผิว และโลชั่นวางอยู่เกลื่อนกลาด*⁸

ตัวอย่างจากตอนที่ *เกตราว* ในร่าง *รามิล* กำลังทำกิจวัตรประจำวันตามวิสัยผู้หญิงถึงแม้จะอยู่ในร่างผู้ชายก็ตาม จะเห็นได้ว่า *เกตราว* ก็ยังอยู่ในโลกของตนเอง ดูแลตนเองอย่างผู้หญิงสาวทั่วไปจะทำได้ *เกตราว* ไม่ได้พยายามที่จะเป็นผู้ชาย แต่เธอมีความภาคภูมิใจและพอใจในความเป็นหญิงของเธอ เธอไม่ได้คิดว่ากำลังดูแลร่างของใคร เธอคิดเพียงว่าเธอกำลังดูแลตนเองอยู่เท่านั้น

3. การตอกย้ำคุณค่าทางเพศของสังคม

นวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลับร่าง* มีส่วนในการทำหน้าที่เปิดเผยหรือแสดงให้เห็นมายาคติของสังคม หากแต่มายาคติของสังคมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เพราะฝังรากลึกอยู่ในทัศนคติของคนในสังคมมานานแล้ว นวนิยายจึงทำได้เพียงแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปและข้อบกพร่องของสังคมที่ถูกมองข้าม ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยในการสร้างความเข้าใจมากที่สุดเพื่อประนีประนอมทัศนคติเรื่องเพศให้คนในสังคมเข้าใจในความแตกต่างระหว่างเพศอันจะนำมาซึ่งความเห็นอกเห็นใจและการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม

3.1 การประนีประนอมเรื่องเพศผ่านการสลับร่าง

นวนิยายเรื่อง *เล่ห์ลับสลับร่าง* ไม่ได้ต้องการสลายข้อขัดแย้งทางเพศเพราะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำลายลงได้ ในทางกลับกัน นวนิยายกลับเปิดโอกาสให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเพศของชายและหญิง โดยเฉพาะความแตกต่างทางสรีระซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเพศมากระทั่งปัจจุบัน ซึ่งการได้เรียนรู้ความแตกต่างเหล่านี้ย่อมนำมาซึ่งความเข้าใจซึ่งกันและกันของทั้งสองเพศ ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

⁸ นรอนิทร์, พรรณวดี. *เล่ห์ลับสลับร่าง*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอ็น, 2545

“เมื่อก่อนผมคิดอย่างผู้ชายนี้ครับ ผู้หญิงเกิดมาเพื่อเป็นของสนุกเพลิดเพลินสำหรับพวกเรา แต่มาตอนนี้ พอเข้ามาอยู่ในร่างของผู้หญิงจริง ๆ ถึงได้รู้ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนเหลือเกิน ผู้หญิงมีความรู้สึก มีจิตใจ ที่ผมจะไม่มีวันเข้าใจเลยถ้าไม่ได้เข้ามาอยู่ในร่างนี้...”⁹

การประนีประนอมเพื่อสร้างความเข้าใจนี้แสดงให้เห็นทัศนะที่ว่า เรื่องเพศและความเหลื่อมล้ำทางเพศนั้นฝังรากลึกจนไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมได้ นวนิยายจึงทำได้แค่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงความแตกต่างทางเพศและความแตกต่างนี้ก็ไม่ควรนำมาเปรียบเทียบหรือตัดสินว่าเพศใดเหนือกว่าเพศใดได้ เพราะทั้งสองเพศก็มีความแตกต่างกันและธรรมชาติก็สร้างธรรมชาติทางเพศขึ้นมาให้มีหน้าที่แตกต่างกันด้วย คือ ผู้ชายมีหน้าที่สืบพันธุ์ ผู้หญิงมีหน้าที่อุ้มท้องและคลอดบุตร หน้าที่ทางเพศของมนุษย์มีเพียงเพื่อการดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์เท่านั้น มนุษย์ไม่ควรใช้เรื่องเพศมาตัดสินวิถีชีวิตของคนในสังคม เพราะไม่สามารถตัดสินกันได้ อีกทั้งเรื่องเพศกับวิถีทางสังคมก็เป็นเรื่องคนละส่วนกันด้วย

นอกจากนี้นวนิยายยังได้ใช้ตัวละครที่เป็นเพศเดียวกันเพื่อ ดำเนินพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเพศตนเอง อันสะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่องของสังคมที่ยกย่องให้คุณค่าอันผิดประเพณีในเพศชายและการกดทับคุณค่ากันเองในเพศหญิง ดังเหตุการณ์ ‘มัวไปเรื่อย’ ของตัวละครในนวนิยายดังนี้

“แกไม่รู้หรอกหรือ ผู้ชายเราละ ธรรมชาติสร้างมาให้มีผู้หญิงได้ทีละหลาย ๆ คน ในโลกนี้ผู้ชายมีจำนวนน้อยกว่าผู้หญิง เพราะฉะนั้นมีสิทธิ์ในการมีคู่ได้มากกว่าเพื่อการสืบเผ่าพันธุ์ เห็นไหม บางศาสนาผู้ชายมีเมียได้ตั้งสี่คน มันเป็นกฎ”

“เอ...แต่พี่ก็ไม่ได้สืบเผ่าพันธุ์นี้ครับ พี่มัวไปเรื่อย ๆ ...ผมว่าพี่สร้างกฎขึ้นมาเองมากกว่า”¹⁰

ตัวอย่างจากตอนที่ อวคม ดำเนิน รามิล ถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ นวนิยายได้ใช้ตัวละครผู้ชายดำเนินการกระทำของผู้ชายกันเองเพื่อสร้างความตระหนักให้สังคมเห็นว่า การกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม แม้แต่ผู้ชายด้วยกันเองยังคิดว่าไม่สมควรที่จะกระทำเลย กระทั่งในฝ่ายหญิง ก็มีการดำเนินในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างจากนวนิยายดังนี้

“ไม่นึกเลยนะ ว่าหล่อนจะหน้าด้านอย่างนี้ ยั่วทั้งในจอทั้งนอกจอ หน้าไม่อาย”¹¹

⁹ นรอินทร์, พรรณวดี. เล่ห์ลับสลับร่าง. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอส, 2545

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

จากตอนที่ *อจลา* ล่วงเกิน *รามิล(ภคตราในร่างรามิล)* แสดงให้เห็นอคติทางสังคมที่ยังมองว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียหายในเรื่องเพศ ถึงแม้ว่าจะถูกกระทำหรือเป็นผู้กระทำเองก็ตาม สังคมก็ยังคงมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับผู้หญิง ผู้หญิงไม่ควรแสดงออกถึงความต้องการทางเพศ และเมื่อแสดงออกมาซึ่งขัดกับบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม สังคมจึงลงโทษด้วยการตำหนิตะเยียน กระทั่งในผู้หญิงก็ยังมีกรกดทับกันเองโดยใช้ความเป็นหญิงตามระบอบตัดสินความเป็นหญิงที่แตกต่างออกไปว่ามีความผิด

3.2 ตัวละครเพศที่สามกับการให้คุณค่าความเป็นชายจริงหญิงแท้

ประเด็นหนึ่งที่นวนิยายใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารประเด็นทางเพศแก่สังคมคือ *ตัวละครเพศที่สาม* ซึ่งเป็นตัวละครที่พบมากที่สุดที่นวนิยายเรื่องนี้ กระทั่งการสลับร่างของตัวละครเอกก็ยังแฝงบุคลิกแบบเพศที่สามลงไปด้วย ซึ่งการแสดงออกของเพศที่สามนั้นเป็นการเลียนแบบท่าทางตามเพศต้นแบบที่ตนเองต้องการแสดงออกตามเพศวิถีของตน ดังเช่น *กะเทย* ก็มีการแสดงบุคลิกภาพของผู้หญิง *ทอม* ก็มีการแสดงบุคลิกภาพของผู้ชาย ซึ่งการเลียนแบบเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการ *สวามิภัก* และยังมีการแสดงออกมาได้เหมือนมากเท่าใด ก็ยิ่งขับเน้นความแตกต่างของแต่ละเพศและความชัดเจนของการสวามิภักมากยิ่งขึ้นเท่านั้น หากแต่สังคมได้ให้คุณค่ากับเพศตามสรีระทางธรรมชาติและสร้างบุคลิกให้แต่ละเพศอย่างสำเร็จรูป เมื่อมีการแสดงออกที่ไม่สอดคล้องกับเพศสรีระตามที่สังคมได้สร้างและวางบทบาทไว้ สังคมก็จะลงโทษด้วยการตำหนิตะเยียนและตัดสินบุคคลนั้นว่ามี *ความบกพร่อง* กระทั่งตราหน้าบุคคลเหล่านั้นว่าเป็น *เพศที่สาม* หรือ *คนผิดเพศ* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไม่ต้องพูด นายกลับไปซะ บ้านนี้ไม่ต้อนรับพวกวิปริตผิดเพศ”¹²

การสื่อสารประเด็นทางเพศผ่านตัวละครเพศที่สามนั้นได้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของคนในสังคมที่ยังมองว่าความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องของวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่อาจจะมาทำลายวัฒนธรรมทางเพศดั้งเดิมของสังคม คนหัวเก่ายังคงยึดติดกับการมีความรักต่างเพศตามวัฒนธรรมทางเพศที่ถูกปลูกฝังมาแต่เดิม เมื่อความคิดสมัยใหม่ที่มองว่าเพศสรีระไม่สามารถตัดสินเพศวิถีที่แท้จริงของบุคคลได้และความรักก็เป็นเรื่องในส่วนของการรู้สึกภายใน ไม่เกี่ยวข้องกับเพศสรีระภายนอก เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องใหม่ที่มีอาจมีความขัดแย้งกับค่านิยมเดิม ถึงแม้จะมีการเปิดโอกาสในการแสดงออกให้แก่เพศที่สามก็ตาม ดังตัวอย่างจากนวนิยาย

¹² นรอินทร์, พรรณวดี. เล่ห์ลับสลับร่าง. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอ็น, 2545

“ไม่ไหว...คนเดียวนี้ ประเทืองประทอมมัวไปหมด”¹³

“...เอากระจกมาส่องดูตัวเองเสียก่อน เป็นเพศชายพอให้มา แต่เลือกดูถูกศักดิ์ศรีเพศตัวเอง
แต่งหน้าทาปาก ไว้ผมกระดก เดินกระเดาะยัดนมจนกระเดิด เป็นแฉ่วโสโครก ฤษ...เกิดมาทั้งทีเสียเชิงชาย”

...

“แต่เสียดายนะ พระเจ้าสร้างมาให้แก่เป็นหญิง มีหน้าทีออกลูก เลี้ยงลูก ให้นมลูก แต่อุตริมาทำ
ทอม ตัดผมจนหัวโปก ยัดเป้าจนเป่ง แฉมนัดนมจนยานตะเหลนเป้น อย่างแฉนะไปยืนอยู่มุมไหนของโลก
แผ่นดินแม่ก็ต้องหลังน้ำตา”¹⁴

ทั้งสองตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นทัศนคติของสังคมที่ยังคงให้คุณค่ากับความเป็นเพศชายจริงหญิง
แท้ว่าย่อมดีกว่าการเป็นเพศที่สามที่สังคมมองว่าผิดปกติ ผิดธรรมชาติ และตัวอย่างจากตอนที่ โก๋ (กะเทย)
ทะเลาะกับ ทอมณี (ทอม) สะท้อนผ่านตัวละครเพศที่สามที่กล่าวติเตียนกันเอง ยิ่งขับเน้นการกดทับเพศที่สาม
ว่าไม่มีคุณค่าเทียบเท่าเพศตามธรรมชาติ

นวนิยายยังตอกย้ำอุดมคติของสังคมด้วยการกลับไปสู่สถาบันครอบครัวและความรักต่างเพศใน
ตอนท้ายของเรื่อง เภตรา(รามิลในร่างเภาตรา) เป็นผู้คลอดบุตรก่อนที่ทั้งสองจะสลับร่างกันกลับคืนดังเดิม
สะท้อนให้เห็นถึงจุดประสงค์ของนวนิยายเรื่องนี้ที่ต้องการเปิดเผยมายาคติเกี่ยวกับเรื่องเพศของสังคมว่าเกิด
อะไรขึ้นบ้างในสังคมปัจจุบันอันมีที่มาตั้งแต่อดีต แต่ท้ายสุด นวนิยายก็ทำได้เพียงแค่สะท้อนให้เห็นภาพความ
เป็นไปของสังคมและการประนีประนอมในเรื่องเพศเท่านั้น แต่ไม่ได้สล่ายอคติทางเพศใด ๆ ของสังคม เพราะ
ในความจริงแล้ว อคติทางเพศของสังคมนั้นยังรากลึกมาแต่บรรพบุรุษ ซึ่งยากที่จะถอนออกไปได้แล้ว

¹³ นรอินทร์, พรณวดี. เส่ท์ลับสลับร่าง. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลยู, 2545

¹⁴ เรื่องเดียวกัน.

อภิปรายผล

จากการศึกษา เพศวิถีและบทบาทของการสลับร่างในนวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** ของ **นรอินทร์-พรณวดี** นั้น ผลการศึกษาวิจัยข้อมูลพบว่า นวนิยายมีการนำเสนอเรื่องเพศวิถีที่หลากหลายนอกเหนือจากค่านิยมรักต่างเพศ โดยนวนิยายได้นำเสนอให้เห็นความหลากหลายทางเพศผ่านตัวละครเพศที่สาม กระทั่งการสลับร่างเองก็ยังสามารถสร้างให้ตัวละครมีบุคลิกคล้ายกับเพศที่สาม สิ่งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการพยายามสลายความเป็นเพศของนวนิยาย คือแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วไม่ว่าสรีระร่างกายจะเป็นเพศใด ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะนำมาเป็นเครื่องตัดสินเพศวิถีภายในหรือแม้แต่บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลได้ สิ่งนี้ได้สอดคล้องกับการสร้างมายาคติของสังคมที่ได้ประกอบสร้างบุคลิกความเป็นชาย ความเป็นหญิง มาสวมใส่ให้คนในสังคมว่าควรจะเป็นเช่นนี้ ๆ เป็นการตัดสินอย่างสำเร็จรูปโดยไม่ได้นิ่งถึงความเป็นอัตบุคคล แต่นวนิยายก็ได้สะท้อนให้เห็นการสร้างนี้ผ่านการเลียนแบบบุคลิกเพศตรงข้ามของเพศที่สาม ที่สร้างให้สังคมเกิดการถูกคิดขึ้นมาได้ว่า แม้แต่เพศที่สามยังมีการเลียนแบบบุคลิกเพื่อแสดงเพศวิถีภายในของตนเองเพียงแคมีบุคลิกที่ต่างออกไปก็สามารถทำให้สังคมตัดสินบุคคลนั้นว่ามีความบกพร่องแล้ว ในเมื่อเป็นเช่นนี้ก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมได้ประกอบสร้างบุคลิกภาพทางเพศขึ้นมาทั้งสิ้นโดยทำให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติตามเพราะคิดว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ เรื่องปกติ โดยไม่ได้มีการไตร่ตรองหรือกังขากับกฎเกณฑ์ของสังคมแต่อย่างใด ถึงแม้ว่าสังคมปัจจุบันจะมีการให้สิทธิเสรีภาพทางเพศมากยิ่งขึ้น แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า ความเหลื่อมล้ำทางเพศก็ยังคงดำรงอยู่ การให้คุณค่าของเพศตามสรีระยังคงดำรงอยู่ กระทั่งการมองว่าเพศที่สามเป็นสิ่งประหลาดก็ยังคงดำรงอยู่เช่นกัน เห็นได้จากการที่นวนิยายเรื่อง **เล่ห์ลับสลับร่าง** ที่ท้ายสุดแล้วก็ไม่สามารถสลายอคติทางเพศของสังคมออกไปได้ นวนิยายยังคงกลับไปสู่อุดมคติทางเพศและสถาบันครอบครัวดั้งเดิมในขณะที่ตอกย้ำความเป็นเพศตามธรรมชาติและทำได้เพียงสร้างความเข้าใจถึงความแตกต่างทางเพศเท่านั้นอีกประการที่สำคัญซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าไม่สามารถสลายอคติทางเพศออกไปจากสังคมได้ คือการที่สื่อในยุคปัจจุบันยังคงมีการสื่อสารประเด็นเรื่องเพศออกมาตลอดไม่ว่าจะผ่านไปกี่ยุคสมัยก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องเพศวิถีในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย อาจารย์มีความกรุณาให้คำแนะนำ แนะนำแนวการแก้ไข และสละเวลาส่วนตัวในการตรวจทานงานวิจัยทั้งเรื่องของผู้วิจัยเองและเรื่องของผู้วิจัยอื่น ๆ ตั้งแต่เริ่มทำกระทั่งแล้วเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ช่วยให้คำปรึกษา รับฟังเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระทั่งให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเล่มนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายที่ผู้วิจัยได้พึ่งพาข้อมูลความรู้จากทุก ๆ ท่าน จากทุก ๆ งานวิจัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์กระทั่งเกิดเป็นงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยรู้สึกขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

รายการอ้างอิง

ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, การสัมนาเรื่องเพศวิถีและการปรับใช้ในงานส่งเสริมสุขภาพทางเพศ
จัดโดยองค์การแพธ UNAIDS และกรมควบคุมโรค เมื่อวันที่ 5-9 พฤศจิกายน 2550.

นรอินทร์, พรณวดี, (2545). **เล่ห์ลับสลับร่าง**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอ็น

Richard Blonna and Lean Levitan, (2005), **Health sexuality**, Australia : Thomson Learning